

Torge, Reimund

Leo Wutschowsky i jego obserwatorium astronomiczne w Białkowie-uwagi biograficzne

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 51/2, 203-210

2006

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Reimund Torge

Instytut Historii Uniwersytetu w Stuttgarcie
Stuttgart (Niemcy)

**LEO WUTSCHICHOWSKY
I OBSERWATORIUM ASTRONOMICZNE W BIAŁKOWIE
– UWAGI BIOGRAFICZNE**

Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Wrocławskiego ma swoją stację w Białkowie, około 50 kilometrów na północny zachód od Wrocławia. Stacja w Białkowie powstała na bazie prywatnego obserwatorium Leo von Wutschichowsky'ego, założonego pod koniec XIX stulecia¹. Celem niniejszej pracy jest przybliżenie życia von Wutschichowsky'ego oraz najdawniejszej historii obserwatorium; umożliwiają to odnalezione niedawno dokumenty.

Leo Johann Erdmann Wutschichowsky urodził się 15 maja 1854 r. w rosyjskim Sankt Petersburgu i został tam ochrzczony 9 lipca w Ewangelicko-Luterańskim Kościele św. Anny. Jego ojcem był znany rosyjski lekarz i *kollegienassessor*, dr med. Hermann Friedrich Wutschichowsky (1817–1904), matką zaś – Natalie Elisabeth z domu Lamann; oboje wyznania ewangelicko-luterańskiego². Hermann Friedrich Wutschichowsky studiował w Akademii Medyczno-Chirurgicznej w Petersburgu (od 1842 r.); stopień doktora medycyny uzyskał w 1849 r. W latach 1842–1880 pracował w różnych instytucjach medycznych Petersburga³.

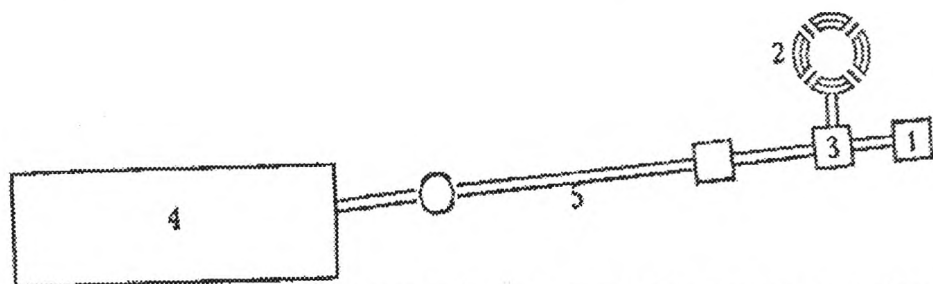
Leo Wutschichowsky przybył na Śląsk około 1880 r. Według „Schlesisches Güteradressbuch” od 1881 r. był właścicielem posiadłości Belkawe (obecnie Białków, w pobliżu Wińska)⁴. W rejestrze właścicieli ziemskich dystryktu Wohlau (obecnie Wołów) został wpisany pod datą 4 października 1882 r.⁵ Wkrótce potem, 27 września 1883 r., żoną Wutschichowsky'ego została Klara Mathilde

Theresia Wandrey, urodzona 22 czerwca 1865 r. w Meleschwitz (Miłoszyce koło Wrocławia). Klara była córką Reinholda Ferdinanda i Teresy Wandreyów, właścicieli posiadłości Meleschwitz. Akt ślubu wystawiono w pobliskiej wiosce, Clarencranst⁶.

Wutschichowsky utrzymywał bliskie kontakty z domem rodzinnym w Rosji. W 1886 r. wyjechał do Petersburga i pozostawał tam do 1917 r. w służbie cara⁷. W 1905 r. naczelnik dystryktu Wohlau pisał w liście do Königliches Heroldssamt: „Leo von Wutschichowsky jest Rosjaninem i zatrzymuje się tutaj tylko przez kilka tygodni w roku”⁸. W wyniku tego wydano orzeczenie niepozwalające, by Wutschichowsky używał tytułu „von” w Niemczech. Zgodnie z decyzją Sądu Rejonowego we Wrocławiu z 1 października 1908 r. właściwa forma jego nazwiska brzmiała: „Leo Johann Erdmann Wutschichowsky, *russischer* Edelman von erblichem Adel”⁹. Odpowiednie korekty zostały wprowadzone do aktu ślubu i rejestru właścicieli ziemskich dystryktu Wohlau¹⁰. Niemniej postanowienie to nie było ściśle przestrzegane, o czym świadczą chociażby nekrologi.

Leo Wutschichowsky systematycznie rozwijał swoje zainteresowania astronomią. W latach 1880–1882 był gościem w Głównym Obserwatorium Astronomicznym w Pułkowie¹¹. Według wczesnego opisu obserwatorium Wutschichowsky’ego, pióra rektora Stoye z Winzigu, było ono wyposażone w instrument przejściowy, refraktor oraz szukacz komet¹².

Przybywając do Belkawe, Wutschichowsky przywiózł ze sobą instrument przejściowy z obiektywem o średnicy 2,5 cala (ok. 6 cm). Instrument ten został zainstalowany w pierwszym budynku obserwatorium, ukończonym w 1882 r. W tym samym roku podjęte zostały pomiary wysokości bieguna niebieskiego w pierwszym wertykale oraz szerokości i długości geograficznej obserwatorium. W 1884 r. Wutschichowsky otrzymał od Repsolda z Hamburga ofertę kupna instrumentu przejściowego, ale z niej nie skorzystał¹³. Jednakże wkrótce Obserwatorium Uniwersytetu Wrocławskiego nabyło u Repsolda instrument przejściowy (1900) i koło wertykalne (1901)¹⁴. Oba instrumenty zachowały się do dziś w obserwatorium.

Ryc. 1. Ustawienie budynków obserwatorium w Belkawe: 1. Instrument przejściowy. 2. Kupała refraktora. 3. Szukacz komet. 4. Dom mieszkalny. 5. Zabudowany korytarz. Stoye: *Die Sternwarte in Belkawe*. „Heimatblätter des Kreises Wohlau“ (dodatek do „Schlesischen Dorfzeitung“) 1924 t. 3 nr 6 s. 41.

W 1883 r. w Belkawe została ukończona kopuła o średnicy blisko 6 metrów, przeznaczona dla refraktora – głównego instrumentu obserwatorium. Niemal w tym samym czasie, w którym powstało obserwatorium astronomiczne w posiadłości Wutschichowsky’ego, prywatne obserwatorium w Lipsku założył Friedrich Wilhelm Rudolf Engelmann (1841–1888), rezygnując z posady wykładowcy uniwersyteckiego. W 1882 r. obserwatorium Engelmanna otrzymało refraktor Repsolda, z obiektywem z firmy Alvan Clark & Sons o średnicy 8 cali (203 mm) i ogniskowej 2,88 m¹⁵. Instrument ten stał się prototypem refraktora Wutschichowsky’ego, o czym świadczy list Repsolda¹⁶. W odpowiedzi z 26 grudnia 1882 r. Wutschichowsky zamówił refraktor z obiektywem 9 cali (245 mm) i ogniskową 9 stóp. Warunki umowy podsumował Repsold w liście wysłanym do Wutschichowsky’ego trzy dni później¹⁷. Inaczej niż refraktor Engelmanna, instrument dla obserwatorium w Belkawe został wyposażony w obiektyw firmy Reinfelder und Hertel. Poza mechanizmem zegarowym i mikroskopowym odczytem koła deklinacyjnego teleskop miał możliwość regulacji osi biegunowej w przedziale szerokości geograficznych 0–68°¹⁸. Całkowity koszt wykonania oceniono na 18 300 marek. O ukończeniu budowy refraktora i wyekspediowaniu go do Wutschichowsky’ego Repsold raportował w liście z 30 czerwca 1884 r.¹⁹ Zapłata została uiszczona w ratach: najpierw około 6000 marek przesłał ojciec Wutschichowsky’ego²⁰, a następnie dwie opłaty w wysokości 4000 i 6262 marek przekazał sam Wutschichowsky, wraz z dwiema opłatami pocztowymi po 690 marek²¹.

W trzecim budynku obserwatorium w Belkawe został ustawiony szukacz komet²².

W tym czasie trwała dyskusja, dotycząca również losów obserwatorium uniwersyteckiego we Wrocławiu. W liście skierowanym do astronoma Arthura Auwersa, sekretarza Königliche Akademie der Wissenschaften, Friedrich Althoff z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Nauczania pisał: „Pojawiło się pytanie, czy po odejściu prof. Gallego [dyrektor obserwatorium we Wrocławiu w latach 1851–1897] na emeryturę Uniwersytet Wrocławski będzie potrzebował obserwatorium astronomicznego”. O opinię poproszono czołowych astronomów pruskich, profesorów Arthura Auwersa, Wilhelma Foerstera i Hermanna Karla Vogla z Berlina²³. W ekspertyzie przekazanej 6 grudnia 1895 r. pruskiemu ministrowi przedstawili oni szczegółową analizę badań astronomicznych i edukacji w Prusach. Podzielili obserwatoria na trzy kategorie. Do pierwszej zaliczyli Obserwatorium Berlińskie i Obserwatorium Astrofizyczne w Poczdamie. W drugiej kategorii znalazły się obserwatoria w Królewcu, Getyndze i Bonn, mające wspierać placówki pierwszej kategorii i samodzielnie prowadzić badania naukowe. Natomiast instytucjom trzeciej kategorii, w Kilonii i we Wrocławiu, przypisano rolę edukacyjną, uzupełnioną badaniami w ograniczonym zakresie. W ustępie poświęconym Wrocławiu stwierdzono, że miasto to przyciąga studentów z całego kraju, więc potrzebuje pełnego uniwersytetu, z obserwatorium. Poza tym, ze względu na specyficzne warunki geograficzne oraz klimatyczne w południowo-wschodnich Prusach, obszar ten wymaga własnego obserwatorium astronomicznego.

A ponieważ w Prusach najwyższe góry znajdują się na Śląsku, tym większa jest wartość obserwatorium we Wrocławiu. I choć ze względów finansowych nie jest możliwe zbudowanie kompletnie wyposażonego obserwatorium na szczycie górskim, powinna powstać taka stacja obserwacyjna²⁴.

Memorandum odniosło częściowy sukces. Obserwatorium Uniwersytetu Wrocławskiego nie zostało zamknięte, a 25 stycznia 1897 r. stanowisko dyrektora tej placówki powierzono Juliusowi Franzowi (1847–1913)²⁵, który objął je w tym samym roku²⁶. Jeśli chodzi o ostatnią uwagę z memorandum, warto zauważyć, że po drugiej wojnie światowej polscy astronomowie próbowali założyć stację obserwacyjną na szczycie Wielkiej Sowy (1014 m n.p.m.), około 60 kilometrów na południowy zachód od Wrocławia²⁷.

Franz dość szybko powiększył instrumentarium obserwatorium we Wrocławiu. Po śmierci Engelmana w 1888 r. Franz zakupił jego refraktor²⁸ oraz instrument przejściowy Bamberga²⁹; niedługo potem obserwatorium otrzymało wspomniane już dwa instrumenty Repsolda. Dla nowo pozyskanych instrumentów nie było już miejsca na Wieży Matematycznej na głównym gmachu uczelni. Władze uniwersytetu zostały poproszone o przygotowanie do prowadzenia obserwacji astronomicznych niewielkiej wyspy na Odrze, na północ od budynku uczelni³⁰. W ten sposób dwa bardzo podobne refraktory, z których jeden był prototypem drugiego, znalazły się bardzo blisko siebie: we Wrocławiu i Białkowie. Niemniej Franzowi nie udało się doprowadzić do postawienia nowych budynków. (Budowę nowego obserwatorium w Parku Szczytnickim podjęto dopiero w 1920 r., za kadencji Alexandra Wilkensa (1881–1968)³¹). Tak więc obserwatorium Wutschichowsky'ego musiało silnie przyciągać uwagę Franza.

Jesienią 1911 r. Franz odwiedził Leo Wutschichowsky'ego w Belkawe, aby z dala od smogu i dymów Wrocławia obserwować kometę Quénisseta (C/191 S2)³². W latach 1912–1913 Franz ze współpracownikiem Böttgerem rozpoczęli przygotowania do wyznaczenia różnicy długości geograficznych Wrocławia i Białkowa z użyciem telefonii³³; przedsięwzięcie zakończyło się sukcesem³⁴. Wreszcie w 1914 r. Wutschichowsky podarował Obserwatorium Uniwersytetu Wrocławskiego dwa wartościowe zegary astronomiczne Rieflera³⁵. Franz zdawał sobie sprawę, jak ważne dla uniwersytetu może okazać się obserwatorium Wutschichowsky'ego. W raporcie dla ministerstwa podkreślał konieczność utrzymania z obserwatorium w Belkawe przyjacielskich stosunków, zwłaszcza że jego właściciel był bezdziejny³⁶.

Leo Wutschichowsky zmarł 29 stycznia 1927 r. Astronomische Gesellschaft straciło jednego ze swoich członków³⁷, społeczność astronomiczna – filantropa, którego obserwatorium było otwarte dla zwiedzających³⁸.

W 1931 r. wdowa zaproponowała Uniwersytetowi Wrocławskiemu kupno budynków obserwatorium wraz z refraktorem, ale brakowało środków³⁹. Erich Schoenberg (1882–1965), od 1926 r. dyrektor Obserwatorium Uniwersytetu Wrocławskiego,

informował: „Właścicielka, pani Clara v. Wutschichowsky, zaoferowała, aby wrocławskie obserwatorium astronomiczne kupiło refraktor Repsolda i wzięło w użytkowanie budynki obserwatorium astronomicznego w Belkawe”⁴⁰. Refraktor został wyceniony na 10 000 marek. Na takie rozwiązanie pieniądze udało się zgromadzić stosunkowo łatwo. W 1931 r. dysponowano 4000 marek, a do końca 1932 r. przekazano wdowie dwukrotnie po 3000 marek⁴¹.

Po śmierci Clary Wutschichowsky rozpoczęły się trudne rozmowy, dotyczące jej ostatniej woli. W 1942 r. udało się znaleźć rozwiązanie. Obserwatorium Uniwersytetu Wrocławskiego zrzekło się praw do zameczku, w zamian otrzymało dawny dom dzierżawcy. W ten sposób mógł się wypełnić, chociaż w nieco zmienionej postaci, testament właścicieli majątku Belkawe; zrealizowały się również marzenia Juliusa Franza, by w obserwatorium w Białkowie były prowadzone systematyczne badania astronomiczne⁴².

Podziękowania: Dziękuję bardzo pracownikom Instytutu Astronomicznego Uniwersytetu Wrocławskiego: prof. Henrykowi Cugierowi i prof. Michałowi Tomczakowi, którzy umożliwili mi poznanie Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, oraz dr. hab. Pawłowi Rudawemu, wytrwałemu przewodnikowi po obserwatorium w Białkowie, zachęcającemu mnie do skreślenia tego komunikatu. Jestem wdzięczny dr. Jarosławowi Włodarczykowi za przetłumaczenie mojego artykułu na język polski. Swoją pomocą służyli mi też: pani Wiera Ichsanowa z Petersburga, dzięki której dotarłem do dokumentów z obserwatorium w Pułkowie, oraz pan Werner Bresler z Landshut w Niemczech, przesyłając mi materiały dotyczące wczesnych dziejów obserwatorium w Białkowie. *Last but not least*, pragnę podziękować tym wszystkim, którzy okazali mi pomoc podczas moich poszukiwań, prowadzonych w archiwach i bibliotekach.

Przypisy

¹ P. Rybka, J. Bem: *200 lat Wrocławskiego Obserwatorium Astronomicznego*. Wrocław 1991. J. Włodarczyk: *Instrumenty Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Wrocławskiego: XVIII–XIX wiek*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2002 t. 47 nr 3 s. 75–92.

² Świadectwa urodzenia i chrztu (w j. niemieckim i rosyjskim); Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz Berlin (GStA PK Berlin), sygn. I. HA Rep. 176 VI Nr. W 352. W niniejszym artykule posługujemy się niemiecką pisownią nazwiska.

³ List dr. Wiery Ichsanowej do autora, Petersburg, 15 maja 2002 r. Osteuropa Institut, München: Amburger-Datenbank nr 64510.

⁴ Historię wsi i posiadłości zawiera: M. B. Czyszczon: *Studium środowiska kulturowego gminy Wińsko powiat wołowski, woj. dolnośląskie*. Wrocław 1999.

⁵ GStA PK Berlin, sygn. I. HA Rep. 176 VI Nr. W 352.

⁶ Odpis aktu znajduje się w GStA PK Berlin, sygn. I. HA Rep. 176 VI Nr. W 352.

⁷ Archiwum Państwowe we Wrocławiu; list dr Józefa Drozda do autora z 14 marca 2002 r.

⁸ *Leo von Wutschichowsky ist Russe und hält sich nur einige Wochen im Jahr im hiesigen Kreise [Wohrlau] auf.* List z 5 marca 1905 r. GStA PK Berlin, sygn. I. HA Rep. 176 VI Nr. W 352.

⁹ GStA PK Berlin, sygn. I. HA Rep. 176 VI Nr. W 352.

¹⁰ Archiwum Państwowe we Wrocławiu, list dr Józefa Drozda do autora z 14 marca 2002 r.

¹¹ Jako „z Petersburga, właściciel obserwatorium Belkawe na Śląsku”. Za: *Verzeichniss der ausseretatmässigen und anderen jungen Astronomen, welche seit 1864 auf der Sternwarte St. Petersburg gearbeitet haben.* Załącznik do listu dr Wiery Ichsanowej do autora, Petersburg, 15 maja 2002 r.

¹² S t o y e : *Die Sternwarte in Belkawe.* „Heimatblätter des Kreises Wohrlau” (dodatek do „Schlesischen Dorfzeitung”) 1924 t. 3 nr 6 s. 41–43. Zob. także: W. B r e s - l e r , W. J o p p i c h : *Winzig. Bilder einer kleinen Stadt in Schlesien.* Göttingen 1998.

¹³ List Repsolda do Wutschichowsky’ego z 29 listopada 1884 r. Firma Adolf und Georg Repsold. Geschäftskorrespondenz. Staatsarchiv Hamburg, sygn. 621-1. A II12.

¹⁴ Werkstattbuch Firma Adolf und Georg Repsold. Staatsarchiv Hamburg, sygn. 621-1. A III18. Zob. także: *Verzeichn is der aus der Repsoldschen Werkstatt hervorgegangenen Instrumente.* „Vierteljahrsschrift der Astronomischen Gesellschaft” 1927 t. 62 s. 251–257.

¹⁵ R. E n g e l m a n n : „Vierteljahrsschrift der Astronomischen Gesellschaft” 1883 t. 18 s. 110–112; H. B r u n s : *Friedrich Wilhelm Rudolf Engelmann.* „Astronomische Nachrichten” 1888 t. 119 nr 2835 s. 48. Zob. także: J. W ł o d a r c z y k , dz. cyt., s. 86–87.

¹⁶ List Repsolda do Wutschichowsky’ego z 12 grudnia 1882 r. Firma Adolf und Georg Repsold. Geschäftskorrespondenz. Staatsarchiv Hamburg, sygn. 621-1. A II12.

¹⁷ List Repsolda do Wutschichowsky’ego z 29 grudnia 1882 r. Firma Adolf und Georg Repsold. Geschäftskorrespondenz. Staatsarchiv Hamburg, sygn. 621-1. A II12. W pierwszej propozycji (przyp. 16) Repsold przedstawił również instrument o średnicy obiektywu 10 cali i ogniskowej 10 stóp, ale Wutschichowsky nie zdecydował się nań, zapewne z powodów finansowych (koszt około 21 500 marek).

¹⁸ List Repsolda do Wutschichowsky’ego z 17 października 1883 r. Firma Adolf und Georg Repsold. Geschäftskorrespondenz. Staatsarchiv Hamburg, sygn. 621-1. A II12.

¹⁹ Listy Repsolda do Wutschichowsky’ego z 30 czerwca 1884 r., tamże.

²⁰ Listy Repsolda do Hermanna Friedricha Wutschichowsky’ego i Leo Wutschichowsky’ego z 22 marca 1883 r., tamże.

²¹ Listy Repsolda do Wutschichowsky’ego z 17 października 1883 r. i 9 lipca 1884 r., tamże. Szczegóły dotyczące budowy i kosztów refraktorów Engelmanna i Wutschichowsky’ego zawiera księga warsztatu Repsolda: Werkstattbuch Firma Adolf und Georg Repsold. Staatsarchiv Hamburg, sygn. 621-1. A III18. Informacje kosnrukcyjne można znaleźć w: *Entwürfe und Zeichnungen* Firma Adolf und Georg Repsold. Staatsarchiv Hamburg, sygn. 621-1 B. Abt. III, Nr. 36-1, 36-2.

²² S t o y e , dz. cyt.

²³ List Althoffa do Auwersa z 23 lipca 1895 r. GStA PK, sygn. I. HA Rep. 76 Kulturministerium, Va Sekt. 4 Tit. X Nr. 21 Die Sternwarte an der Universität Breslau t. 4 1866–1901.

²⁴ Pismo Auwersa, Foerster a i Vogla do ministra z 6 grudnia 1895 r. GStA PK, sygn. I. HA Rep. 76 Kulturministerium, Va Sekt. 4 Tit. X Nr. 21 Die Sternwarte an der Universität Breslau t. 4 1866–1901.

²⁵ Pismo ministra do Franza z 25 stycznia 1897 r. Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego, sygn. F 75. S. 91.

²⁶ J. F r a n z : *Die Sternwarte*. „Sternwarte-Chronik” 1897/98 t. 12 s. 34.

²⁷ P. R y b k a , J. B e m , dz. cyt.

²⁸ List ministra to kuratora Uniwersytetu Wrocławskiego z 2 lipca 1897 r. GStA PK, sygn. I. HA Rep. 76 Kulturministerium, Va Sekt. 4 Tit. X Nr. 21 Die Sternwarte an der Universität Breslau 1866–1901 t. 4.

²⁹ J. W ł o d a r c z y k , dz. cyt. s. 86–88.

³⁰ List ministra do kuratora Uniwersytetu Wrocławskiego z 20 lipca 1897 r. GStA PK, sygn. I. HA Rep. 76 Kulturministerium, Va Sekt. 4 Tit. X Nr. 21 Die Sternwarte an der Universität Breslau 1866–1901 t. 4.

³¹ B. J u n g , G. Z i m m e r m a n n : *Die Breslauer Sternwarte*. „Die Himmelswelt” 1935 t. 45 s. 138–142.

³² J. F r a n z : *Die Sternwarte*. „Chronik der Universität Breslau” 1911/12 t. 26 s. 68; tenże, „Astronomische Nachrichten” 1911/12 t. 190 nr 4550 s. 243–246.

³³ J. F r a n z : *Die Sternwarte*. „Chronik der Universität Breslau” 1912/13 t. 27 s. 68.

³⁴ J. F r a n z : *Die Sternwarte*. „Chronik der Universität Breslau” 1913/14 t. 28 s. 42.

³⁵ J. F r a n z : *Die Sternwarte*. „Chronik der Universität Breslau” 1914/15 t. 29 s. 36.

³⁶ Franz do ministra, 28 maja 1912 r. GStA PK, sygn. I. HA Rep 76 5A Sekt. 4. Tit. X Nr. 21 Die Sternwarte an der Universität Breslau 1902–1915 t. 5.

³⁷ *Angelegenheiten der Gesellschaft*. „Vierteljahrsschrift der Astronomischen Gesellschaft” 1927 t. 62 s. 43.

³⁸ *Belkawe*. „Schlesische Dorfzeitung” („Wohlauer Zeitung”) 1927 t. 45 nr 25, 31 stycznia 1927 r. (dziękuję panu Sobocińskiemu z Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu za udostępnienie mi kopii tego tekstu).

³⁹ List ministra do kuratora Uniwersytetu Wrocławskiego z 23 czerwca 1931 r. Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego, sygn. F 32 s. 4.

⁴⁰ E. S c h o e n b e r g : *Breslau*. „Vierteljahrsschrift der Astronomischen Gesellschaft” 1932 t. 67 s. 176.

⁴¹ Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego, sygn. F 32 s. 6 i 9–10. Zob. także: E. S c h o e n b e r g : *Breslau*. „Vierteljahrsschrift der Astronomischen Gesellschaft” 1933 t. 68 s. 157.

⁴² E. S c h o e n b e r g : *Breslau*. „Vierteljahrsschrift der Astronomischen Gesellschaft” 1943 t. 78 s. 122.

Przekładu tekstu z języka angielskiego dokonał
dr Jarosław Włodarczyk

